

اهداف و برنامه های

فرهنگستان ادب و زبان فارسی

با خبر شدیم که شورای عالی انقلاب فرهنگی ایران در
دویست و نهمین نشست خود اساسنامهٔ فرهنگستان زبان
و ادب فارسی را به تصویب نهایی رساند.
نظر به اهمیت این مصوبه در شکل گیری و ماندگاری
زبان و ادب فارسی متن کامل اساسنامهٔ شورای عالی انقلاب
فرهنگی را جهت اطلاع خوانندگان گرامی فصل نامه ارائه
مینماییم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

مقدمه:

نظر به اینکه زبان فارسی زبان دوم عالم اسلام و کلید
بخش عظیمی از ذخایر ارزشمند علمی و ادبی تمدن اسلامی
و خود از ارکان هویت فرهنگی ملت ایران است و با توجه
به اینکه بنا بر اصل پانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی
ایران زبان مذکور زبان رسمی و مشترک ملت ایران است،
شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور حفظ سلامت
و تقویت و گسترش این زبان و تجهیز آن برای برآوردن

نیازهای روز افزون فرهنگی و علمی و فنی و رفع تشتت و ایجاد هماهنگی در فعالیتهای مراکز فرهنگی و پژوهشی در حوزه زبان و ادب فارسی و سازمان دادن به تبادل گسترده و پربار تجربه در زمینه تحقیقات و مطالعات در این حوزه و صرفه جویی در نیرو و هزینه و استفاده صحیح از کارشناسان و پژوهشگران و ایجاد مرجعی معتبر و برخوردار از وجهه و حیثیت جهانی در ایران اساسنامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی را بدین شرح تهیه و تصویب کرده است و تمهید مقدمات تأسیس آن را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی محول می کند.

اهداف:

ماده ۱ - اهداف فرهنگستان زبان و ادب فارسی عبارت است از:

- ۱ - حفظ قوت و اصالت زبان فارسی به عنوان یکی از ارکان هویت ملی ایران و زبان دوم عالم اسلام و حامل معارف و فرهنگ اسلامی.
- ۲ - پروردن زبانی مهذب و رسا برای بیان اندیشه های علمی و ادبی و ایجاد انس با مآثر و معارف تاریخی در نسل کنونی و نسلهای آینده.
- ۳ - رواج زبان و ادب فارسی و گسترش حوزه و قلمرو آن در داخل و خارج از کشور.
- ۴ - ایجاد نشاط و بالندگی در زبان فارسی به تناسب

مقتضیات زمان و زندگی و پیشرفت علوم و فنون بشری با حفظ اصالت آن.

ماده ۲ - فرهنگستان شورایی خواهد داشت مرکب از اعضاء پیوسته و وابسته. اعضاء پیوسته آن حداقل پانزده و حداکثر بیست و پنج تن خواهند بود. در بدو تاسیس فرهنگستان، شورای عالی انقلاب فرهنگی پانزده تن از محققان و ادبا و صاحب نظران برجسته زبان و ادب فارسی را که علاقه خود را به این زبان و ادب به ثبوت رسانده و به نظام جمهوری اسلامی وفادار باشند، انتخاب و جهت صدور حکم عضویت به ریاست جمهوری معرفی می کند.

ماده ۴ - شورای فرهنگستان پس از تشکیل می تواند تا ده تن دیگر را که واجد شرایط مذکور در ماده ۲ باشند، انتخاب و جهت صدور حکم به ریاست جمهوری معرفی کند.

ماده ۵ - عضویت در فرهنگستان مادام العمر است و هر گاه تعداد اعضاء پیوسته از حداقل تعیین شده کمتر شود، شورای فرهنگستان موظف است اعضاء جدید را با رعایت شرایط عضویت انتخاب و جهت صدور حکم به ریاست جمهوری معرفی کند.

تبصره : فرهنگستان می تواند در موارد استثنایی عضویت عضو یا اعضایی را به دلیل سلب صلاحیت اخلاقی با حداقل $\frac{2}{3}$ آراء کل اعضاء و موافقت رئیس جمهوری لغو کند.

ماده ۶ - شورای فرهنگستان می تواند به تشخیص خود

از میان محققان و ادبا و دانشمندان و خادمان زبان و ادب فارسی چه در ایران و چه در خارج از کشور کسانی را به عنوان اعضای وابسته انتخاب کند.

تبصره: انتخاب عضو پیوسته یا وابسته فرهنگستان باید حداقل با دو سوم آراء اعضای پیوسته انجام گیرد.
ماده ۷ - ریاست عالی فرهنگستان با رئیس جمهور است.

ماده ۸ - فرهنگستان زبان و ادب فارسی که عالی ترین مرجع سیاستگذاری و رسیدگی به مسائل زبان و ادب فارسی است، سازمانی است مستقل و از لحاظ اداری و استخدامی تابع مقررات عمومی مراکز و موسسات تحقیقاتی کشور. آیین نامه داخلی فرهنگستان را نیز شورای فرهنگستان تهیه خواهد کرد و به تصویب ریاست عالی خواهد رساند.

ماده ۹ - دبیر خانه فرهنگستان زبان و ادب در وزارت فرهنگ و آموزش عالی مستقر خواهد بود.

وظایف:

ماده ۲ - وظایف فرهنگستان عبارت است از:

- ۱ - سازمان دادن و تمشیت فعالیتهای ناظر به حفظ میراث زبانی و ادبی فارسی.
- ۲ - تاسیس واحدهای واژه سازی و واژه گزینی و سازمان دادن واحدهای مشابه در مراکز دانشگاهی و دیگر سازمانهای

علمی و فرهنگی و هماهنگ ساختن فعالیت‌های آنان از راه تعاطی تجارب.

۲ - نظارت بر واژه‌سازی و معادل‌یابی در ترجمه از زبانهای دیگر به زبان فارسی و تعیین معیارهای لازم برای حفظ و تقویت بنیهٔ زبان فارسی در برخورد با مفاهیم و اصطلاحات جدید.

۴ - کمک به معرفی و نشر میراث زبانی و ادبی فارسی به صورت اصیل و معتبر.

۵ - اهتمام در حفظ فرهنگ‌های محلی و مردمی و جمع‌آوری و ضبط و نشر امثال و حکم و کلیهٔ اعلام و اصطلاحات فارسی در همهٔ زمینه‌ها و بهره‌برداری از آنها برای پرورش و تقویت زبان و ادب فارسی.

۶ - سازمان دادن تبادل تجربه‌ها و دستاوردهای مراکز پژوهشی در حوزهٔ زبان و ادب فارسی و تأمین موجبات بهره‌برداری صحیح از این تجربه‌ها.

۷ - بهره‌برداری صحیح از زبانهای محلی (در داخل و خارج از ایران) به منظور تقویت و تجهیز این زبان و غنی ساختن و گستردن دامنهٔ کارکرد آن.

۸ - معرفی محققان و ادبا و خدمتگزاران زبان و ادب فارسی و حمایت از نشر آثار ایشان و کمک به تأمین وسایل فعالیت علمی و فرهنگی آنان و فراهم آوردن موجبات تقدیر از خدماتشان.

۹ - بررسی و تصویب نتایج فعالیت‌های مراکز پژوهشی

و فرهنگی که برای تهذیب و اصلاح یا توسعه و تقویت زبان فارسی مفید شمرده میشوند و ابلاغ و توصیه^۶ کاربرد آنها به مؤسسات علمی و فرهنگی و سازمانها و نهادهای عمومی.

ماده ۱۰ - رئیس فرهنگستان را شورای فرهنگستان از میان اعضاء خود برای مدت پنج سال انتخاب و برای تایید و صدور حکم به ریاست عالیہ معرفی خواهد کرد. انتخاب مجدد رئیس فرهنگستان بلا مانع است.

ماده ۱۱ - دبیر فرهنگستان را وزیر فرهنگ و آموزش عالی با توافق رئیس فرهنگستان انتخاب و با حکم خود به این سمت منصوب خواهد کرد.

ماده ۱۲ - وظایف رئیس فرهنگستان عبارت خواهد بود از:

۱ - تهیه طرح تشکیلات داخلی فرهنگستان و طرحهای پژوهشی و علمی و انتشاراتی و ارائه آنها به شورای فرهنگستان جهت تصویب.

۲ - پیشنهاد بودجه و حسابهای سالانه به شورای فرهنگستان.

۳ - پیشنهاد عضویت فرهنگستان در مجامع بین المللی به شورای فرهنگستان و پی گیری آن با رعایت مقررات و قوانین کشور.

۴ - انتصاب روسای گروههای علمی و پژوهشی.

۵ - پی گیری و نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای فرهنگستان.

۶- دعوت از اعضاء شورای فرهنگستان برای تشکیل جلسات.

ماده ۱۳ - وظایف دبیر فرهنگستان که زیر نظر رئیس فرهنگستان انجام خواهد شد، عبارت است از:

۱- اداره کلیه امور دبیر خانه اعم از اداری و مالی.

۲- تامین کارکنان مورد نیاز فرهنگستان.

۳- انجام دادن سایر اموری که از طرف فرهنگستان به وی محول می شود.

ماده ۱۴ - بودجه فرهنگستان همه ساله از طرف شورای فرهنگستان به وزارت فرهنگ و آرزش عالی پیشنهاد می شود و پس از تصویب قانونی از طریق این وزارتخانه در اختیار فرهنگستان گذاشته می شود.

ماده ۱۵ - این اساسنامه در پانزده ماده و ۲ تبصره در جلسات ۲۰۸ مورخ ۶۸/۱۱/۱۰ و ۲۰۹ مورخ ۶۸/۱۱/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است.

پرتال جامع علوم انسانی